ญี่ปุ่น จะถอนทัพจากไทยหรือไม่

รังสรรค์ เลิศในลัดษ
คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
E-mail: orbusiness@hotmail.com

เมื่อเข้าใกล้เดือนตุลาคม เริ่มจะถามกันว่าปีนี้น้ำจะท่วมใหญ่อีกหรือไม่ ก็ได้คำตอบเชิงปลอบใจว่า คงท่วมในจุดที่เคยท่วมบ่อยๆ แต่ไม่น่าจะรุนแรงเท่าปีที่ผ่านมา

ในปีที่ผ่านมา ภาคธุรกิจโดยเฉพาะบริษัทญี่ปุ่นที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมทั้งหลาย สูญเสียไปเป็นจำนวนเงินมหาศาลกันถ้วนหน้า (จำนวนบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมต่างๆ มีดังนี้ สหรัตนนคร 35 บริษัท ไฮเท็ค 100 บริษัท นวนคร 104 บริษัท โรจนะ 147 บริษัท แฟคตอรี่แลนด์ 7 บริษัท บางปะอิน 30 บริษัท บางกระดี 28 บริษัท รวม 451 บริษัท) ในจำนวนนี้ บริษัทฮอนด้า สูญเสียหนักที่สุด คือ 1.1 แสนล้านเยน (ประมาณ 3.3 หมื่นล้านบาท) ซึ่งเป็นการสูญเสียทั้งโดยตรงจากเครื่องจักร สินค้า สต็อกวัตถุดิบและการสูญเสียโอกาสทางการขายเนื่องจากการหยุดการผลิต ทำให้กำไรลดลง 65% เมื่อเทียบกับปีก่อน โซนี่ก็สูญเสียไปน้อย โดยเฉพาะธุรกิจกล้องวิดีโอ รวมแล้วสูญเสียประมาณ 7 หมื่นล้านเยน

ต่อคำถามที่ว่า จะมีบริษัทใดบ้างที่จะถอนตัวออกไปจากประเทศไทยบ้างหรือไม่ ที่ๆ มีปัญหาที่สุดคือ สหรัตนนคร มีบริษัทขนาดไม่ใหญ่มากนัก จากการสำรวจพบว่าในจำนวนบริษัททั้งหมดมีประมาณ 14 แห่ง จะย้าย หรือถอนตัวออกไปเลย บางรายต้องย้ายหรือถอนออกไป เพราะได้รับคำเตือนจากบริษัทใหญ่ที่เป็นลูกค้าว่าหากไม่ย้ายออกไปจะเลิกทำธุรกิจด้วย แต่บริษัทก็ไม่สามารถหยุดการผลิตได้ เพราะเป็นผู้ผลิตเพียงรายเดียวที่ป้อนชิ้นส่วนบางอย่างในโลก จึงต้องรีบย้ายไปเริ่มทำการผลิตที่อื่น ซึ่งอาจจะไม่ใช่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรม แต่เป็นที่อิสระที่สามารถจะทำการป้องกันตนเองได้ แต่บางบริษัทก็ไม่สามารถถอนตัวออกไปได้ หากไม่ใช่บริษัทขนาดใหญ่ที่จะเจรจาของความร่วมมือจากภาครัฐของไทยได้ อย่างไรก็ตาม

ไทยเปรียบเสมือนสวนหลังบ้านของการผลิตของญี่ปุ่น ที่ญี่ปุ่นไม่อาจจะสลัดทิ้งไปได้

ในขณะเดียวกัน ภาครัฐของไทยได้ให้สัญญาว่าจะทำการป้องกันน้ำท่วมอย่างเต็มที่ ด้วยการทุ่มงบประมาณมหาศาล แต่แท้จริงแล้วก็ยังไม่มีอะไรรับประกันความปลอดภัยได้ 100% หากมองในมุมมองของ Global supply chain ที่หลายๆ บริษัทได้ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการผลิตประกอบ อาจจะต้องมาทบทวนเครือข่ายอีกครั้งหนึ่ง ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นทุกวัน ไม่มีอะไรรับประกันว่าน้ำจะไม่ท่วมอีก ประกอบกับสถานการณ์ทางการเมืองก็ยังไม่ราบรื่นดีพอ มาตรการของรัฐบาลก็ค่อนข้างล่าช้า จึงเป็นเรื่องที่น่าห่วงอย่างยิ่งสำหรับรัฐบาลญี่ปุ่นและบริษัทญี่ปุ่น

แต่ทว่า จะหาที่อื่นที่ปลอดภัยแทนประเทศไทยก็คงหาได้ไม่ง่ายนัก ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการรายย่อยบางส่วนต้องถอนตัวออกไปเพราะพิษภัยน้ำท่วมก็ตาม แต่ส่วนใหญ่ก็ยังคิดว่า *"ไทย คือ ฐานการผลิตที่มีอุตสาหกรรมสนับสนุนอย่างดี ในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาด้วยกันเอง"* การที่จะปล่อยประเทศไทยไป ย่อมจะต้องสร้างผลกระทบต่อการบริหารอย่างแน่นอน บริษัทออมรอน ที่มีฐานการผลิตชิ้นส่วนที่นิคมอุตสาหกรรมโรจนะ โรงงานและเครื่องจักรถูกน้ำท่วมเกือบทั้งหมด ต้องประสบกับภาวะวิกฤติจากการหยุดการผลิต แต่หลังจากนั้น ก็ได้ประกาศนโยบายที่ชัดเจนว่า "จะไม่หนีไปจากประเทศไทย" สามารถนำเอาชิ้นส่วนรถยนต์ที่เก็บไว้ในชั้น 2 ส่งไปให้โรงงานที่ญี่ปุ่น โดยทางฝ่ายญี่ปุ่นเอง ก็ต้องเตรียมพร้อมในการสร้างแหล่งผลิตเป็นการทดแทนภายใต้เงื่อนไขที่เป็นไปได้ เช่น การออกแบบและการรับประกันคุณภาพสินค้า ทำการผลิตในสายการผลิตที่จังหวัดนางาโน่ เนื่องจากเป็นชิ้นส่วนที่คล้ายกัน ใช้วัตถุดิบและ

แม่พิมพ์เหมือนกัน จึงสามารถทำการผลิตในญี่ปุ่น จีน หรืออื่นๆ ได้ เป็นการทดแทนและเมื่อน้ำลดแล้ว ในต้นปีที่ผ่านมา ก็ได้ทำการผลิตที่โรงงานที่เพิ่งจะก่อสร้างเสร็จ โดยการประกาศว่าเป็นจุดเริ่มต้นใหม่ของธุรกิจ จะทำให้ได้เป็น 3 เท่า ภายใน 10 ปี

ทางหน่วยงานภาครัฐญี่ปุ่นอย่างเจโทรเอง ก็ประเมินว่า ไทยยังมีความสำคัญมากต่อเศรษฐกิจของโลกในอนาคต ถ้าดูภาพรวมทางด้านมหภาคแล้ว น่าจะดีกว่าญี่ปุ่นและใน 2558 ที่จะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ไทยน่าจะมีบทบาทในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมของประเทศรอบๆ ได้ และจากการประกาศของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี 2554 อัตราการเติบโตของ GDP ของไทย เป็น 7.7 ลดลงจากปีก่อน 0.1% หรือไม่เติบโตก็ว่าได้ แต่ในปี 2555 น่าจะมีอัตราการเติบโตที่ 5.5-6.5%

หากว่าญี่ปุ่นไม่สามารถเอาไทยออกจาก supply chain ออกไปได้แล้ว ทางเลือกของบริษัทญี่ปุ่นก็จะมีเพียงทางเดียว นั่นคือ การใช้เครือข่ายการจัดซื้อ จัดหา หรือ Supply เดิมเป็นฐาน ในการวิเคราะห์เพื่อลดความเสี่ยงให้ได้มากที่สุด ซึ่งแท้จริงแล้วได้สรุปแล้วว่า ไม่เป็นผลดีเลยถ้าจะหาที่อื่น **"มาแทนไทย"** เพราะว่าในขณะนี้ทั่วโลกเกิดความวิปริตแปรปรวนในเรื่องดินฟ้าอากาศ ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นที่แห่งใด ก็ไม่สามารถจัดสร้าง Supply chain ที่มีความปลอดภัย 100% ได้ เพราะหากดูจากปรากฏการณ์ทั่วโลกแล้ว ทุก 10 เดือนจะมีเรื่องร้ายๆ เกิดขึ้น คงจะหลีกหนีปัญหานี้ไม่พ้น ดังนั้นเมื่อเกิดอะไรขึ้นก็จะมีที่สำรองเอาไว้ ที่ผ่านมาเมื่อเกิดวิกฤติแล้วมีผลกระทบสูงเพราะว่า ได้รวมศูนย์การผลิตไว้ที่ใดที่หนึ่งมากจนเกินไป ดังนั้น โครงสร้างใหม่ก็จะต้องเป็นรูปแบบที่ว่า ถึงแม้ว่าจะถูกปิดกั้นจากแหล่ง Supply chain ที่สำคัญ ก็จะต้องไม่ทำให้การดำเนินงานที่มีเครือข่ายอยู่ทั่วโลกเกิดปัญหา นั่นคือนโยบายกระจายความเสี่ยง ซึ่งแน่นอนนโยบายนี้จะต้องขัดแย้งกับนโยบาย *"ประสิทธิภาพ"* ที่มาจากการรวมศูนย์และทำให้เกิดความเสี่ยงใหม่ขึ้นคือ การสร้างมาตรฐานคุณภาพเดียวกันระดับโลก ทางออกของญี่ปุ่นก็ทำได้ไม่ง่ายนัก TPA news